

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Filipa Dienstbiera a JUDr. Tomáše Rychlého v právní věci žalobkyně: **M. K.,** zastoupená JUDr. Alanem Korbelem, advokátem se sídlem Vodičkova 17, Praha 1, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení,** se sídlem Křížová 25, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 5. 11. 2015, č. j. 42000/010512/15/010/EP, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 20. 9. 2016, č. j. 1 Ad 44/2015 – 39,

takto:

I. Kasační stížnost se zamítá.

II. Žalobkyně nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalované se nepřiznává náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Podstatou této věci je otázka, zda žalobkyni vznikl nárok na peněžitou pomoc v mateřství (§ 32 a násl. zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, dále jen „zákon“).

[2] Žalobkyně zažádala dne 23. 6. 2015 o peněžitou pomoc v mateřství. Ode dne 27. 6. 2013 do dne 7. 11. 2014 byla zaměstnána u společnosti Beck Box Club Praha s.r.o. (1 rok a 134 dnů; dále též „předchozí zaměstnání“). Ode dne 7. 11. 2014 do dne 30. 1. 2015 byla

následně zaměstnána u společnosti Vodafone Czech Republic a.s. (85 dnů; dále též „následné zaměstnání“). Zároveň během listopadu roku 2014 žalobkyně otěhotněla.

[3] Pražská správa sociálního zabezpečení žádosti žalobkyně nevyhověla a rozhodla, že žalobkyně nemá nárok na peněžitou pomoc. O dávku nemocenského pojištění totiž zažádala v době, kdy již nebyla pojištěna. Zároveň o dávku požádala již po uplynutí zákonné ochranné lhůty stanovené těhotným ženám, kterým skončí účast na pojištění. Žalovaná následně toto rozhodnutí v záhlaví uvedeným rozhodnutím potvrdila.

[4] Žalobkyně napadla rozhodnutí žalované žalobou u městského soudu. V první řadě poukazovala na nesprávně zjištěný skutkový stav věci. Domnívala se, že správní orgány vycházely z chybného zjištění, že byla zaměstnána pouze v následném zaměstnání ode dne 7. 11. 2014 do dne 30. 1. 2015. Z tohoto pochybení vychází také nesprávný výpočet ochranné lhůty a závěr, že ochranná lhůta uplynula žalobkyni dne 25. 4. 2015. Žalobkyně upozorňovala, že byla ode dne 27. 6. 2013 do dne 7. 11. 2014 nepřetržitě zaměstnána jako recepční v předchozím zaměstnání, což však správní orgány přehlédly a bez patřičných podkladů následně rozhodly v rozporu se zákonem.

[5] Žalobkyně dále tvrdila, že s rezervou splňuje také podmínku účasti na nemocenském pojištění po dobu nejméně 270 dnů ve dvou letech předcházejících dni nástupu na peněžitou pomoc v mateřství. Z žádného ustanovení zákona nevyplývá, že by účast na nemocenském pojištění po dobu 270 dnů a vznik ochranné lhůty 180 dní byly odvozovány výhradně od jednoho pracovního poměru u stejného zaměstnavatele. Žalobkyně měla za to, že jí s ohledem na skutkové okolnosti jejího případu svědčila ochranná lhůta v délce 180 dnů, přičemž její přihlášení k peněžité pomoci v mateřství proběhlo po 144 dnech od skončení zaměstnání, tj. v souladu s § 15 odst. 2 zákona.

II. Rozsudek městského soudu

[6] Městský soud žalobu v záhlaví uvedeným rozsudkem zamítl.

[7] Ochranná lhůta týkající se nároku na peněžitou pomoc v mateřství se logicky odvíjí od toho, že se jedná o ženy, jejichž pojištění zaniklo v době těhotenství. Žalobkyně otěhotněla až v době, kdy již byla zaměstnána v následujícím zaměstnání. Není proto možné, aby jí k ochranné lhůtě plynoucí z této činnosti mohla být připočtena také ochranná lhůta z činnosti předchozí (předchozí zaměstnání jako recepční). K takovému kroku by bylo možno přistoupit jedině za předpokladu, že by žalobkyně byla těhotná již v době před 7. 11. 2014, což s ohledem na vyjádření jejího gynekologa nebyla (gynekolog jako předpokládaný den početí označil den 22. 11. 2014). Sčítání ochranných lhůt je podmíněno primárně tím, že pojištění zaniklo až v době těhotenství. Tuto podmínku ovšem žalobkyně v případě předchozího zaměstnání nenaplňuje, a nelze tedy na její případ užít § 15 odst. 2 větu třetí zákona.

[8] Žalovaná na základě skutkových okolností správně určila délku ochranné lhůty svědčící žalobkyni na 85 dnů, jelikož její pojištění v době těhotenství trvalo ode dne 7. 11. 2014 do dne 30. 1. 2015, tj. 85 dnů. K jejímu prodloužení by bylo možno přistoupit

jedině za předpokladu, že by žalobkyně ještě v období po 30. 1. 2015 vykonávala činnost zakládající účast na nemocenském pojištění, což však netvrdila. Naopak činnost před okamžikem otěhotnění je pro určení délky ochranné lhůty dle § 15 odst. 2 zákona irelevantní. Nevyčerpanou ochrannou lhůtu z předchozího pojištění nebylo možno připočíst k ochranné lhůtě z tohoto nového pojištění a to z toho důvodu, že nešlo o pojištění zaniklé v době těhotenství žalobkyně.

[9] Domněnka žalobkyně, že dne 23. 6. 2015 došlo ještě v rámci ochranné lhůty k přihlášení k peněžité pomoci v mateřství je proto chybná, neboť ochranná lhůta plynula pouze do 25. 4. 2015.

III. Kasační stížnost

[10] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) napadla rozsudek městského soudu kasační stížností. Předně uvádí, že soud vycházel z nesprávně zjištěného skutkového stavu – stěžovatelka v době od 27. 6. 2013 do 7. 11. 2014 pracovala v předchozím zaměstnání jako recepční. V ochranné lhůtě došlo ke změně zaměstnání.

[11] Stěžovatelka dále nesouhlasí se závěrem gynekologa, že její těhotenství nemohlo nastat přede dnem 7. 11. 2014, tedy za trvání předchozího zaměstnání. Těhotenství je složitá věc a den početí se dá určit pouze přibližně. Tvrzení gynekologa tedy není dostatečně silné vodítko pro to, aby stěžovatelce bylo upřeno právo na peněžitou pomoc v mateřství. Není přitom možné, aby žena, která neví o tom, že je těhotná, při změně zaměstnání ztratila u nového zaměstnavatele nárok na peněžitou pomoc v mateřství.

[12] Městský soud dále opomněl, že stěžovatelka nastoupila po následném zaměstnání dne 2. 2. 2015, v ochranné lhůtě tří dnů od zániku pojištění dle § 15 odst. 1 zákona, na pracovní neschopnost. V této době tak byla účastna na nemocenském pojištění, ochranná lhůta 85 dní běžet neměla; měla běžet až po ukončení pracovní neschopnosti. Pokud by se takto ochranná lhůta k nástupu na peněžitou pomoc v mateřství počítala, stěžovatelka by na peněžitou pomoc v mateřství měla nárok.

[13] Výklad městského soudu stanovující nemožnost přičíst ochranou dobu z předchozího zaměstnání k době nové je výklad *contra legem*. Při přechodu mezi zaměstnáními by se měla nevyčerpaná ochranná lhůta z prvního zaměstnání přičíst k době nové.

[14] Z uvedených důvodů stěžovatelka Nejvyššímu správnímu soudu navrhla, aby napadený rozsudek v plném rozsahu zrušil a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení.

[15] Žalovaná se ve vyjádření ke kasační stížnosti ztotožnila s argumentací městského soudu a navrhla kasační stížnost zamítnout.

IV. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[16] Nejprve se soud zabýval přípustností kasační stížnosti. Dle § 104 odst. 4 soudního řádu správního *„kasační stížnost není přípustná, opírá-li se jen o jiné důvody, než které jsou uvedeny v § 103, nebo o důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl*. Námitku spočívající v tom, že datum početí dle sdělení gynekologa není přesné, a že počato mohlo být již v době trvání předchozího zaměstnání, stěžovatelka v žalobě neuvedla. Činí tak aniž nyní v kasační stížnosti, což je však nepřípustné. Touto námitkou se tedy kasační soud nezabýval.

[17] Zbytek kasačních námitek je přípustných. Po posouzení jejich důvodnosti však soud dospěl k závěru, že žádná z nich není důvodná.

[18] Stěžovatelka uvádí, že se městský soud nevypořádal s jejím argumentem, že po ukončení pracovního poměru dne 30. 1. 2015 nastoupila v ochranné lhůtě dle § 15 odst. 1 zákona na pracovní neschopnost. K tomu soud uvádí, že stěžovatelka tuto námitku v žalobě neuplatnila jako žalobní bod, respektive na straně 3 žaloby pouze konstatovala, že dne 2. 2. 2015, tedy v ochranné lhůtě dle § 15 odst. 1 zákona, nastoupila na pracovní neschopnost. Proč to má být důležité a co z toho dovozuje, již neuvedla. Na takto strohé konstatování městský nereagoval a reagovat ani nemohl. Nebylo totiž jasné, co uvedeným konstatováním o nástupu na pracovní neschopnost po skončení druhého zaměstnání stěžovatelka mínila, jak toto tvrzení zapadá do její argumentační konstrukce namířené proti rozhodnutí o nepřiznání peněžité pomoci v mateřství. Stěžovatelkou citovaný § 15 odst. 1 zákona (*„Nemocenské náleží též, jestliže ke vzniku dočasné pracovní neschopnosti (§ 57) nebo k nařízení karantény (§ 105) došlo po zániku pojištění v ochranné lhůtě. Ochranná lhůta činí 7 kalendářních dnů ode dne zániku pojištění*“) se týká ochranné lhůty pro výpočet nemocenské dávky, tj. jiné dávky, než peněžitá pomoc v mateřství, jejíž ochrannou lhůtu upravuje § 15 odst. 2 zákona (k druhům dávek srov. § 4 zákona). Ochrannou lhůtu nemocenské tedy není možné použít pro účely posouzení splnění podmínek pro peněžitou pomoc v mateřství. Z tohoto důvodu nástup na pracovní neschopnost je pro nyní posuzovaný výpočet ochranné lhůty pro získání peněžité pomoci v mateřství irelevantní. Městskému soudu nelze vytýkat, jestliže nevyvracel stěžovatelkou v žalobě nevyřčenou argumentaci, jejíž náznaky se navíc týkají jiné zákonné dávky. Námitka nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku proto není důvodná.

[19] Námitka nesprávně zjištěného skutkového stavu není důvodná. Žalovaná i městský soud neopomněly zaměstnání stěžovatelky jako recepční ode dne 27. 6. 2013 do dne 7. 11. 2014. Oba výslovně s tímto údajem ve svých rozhodnutích operují; správně ho však vyhodnotily ho jako irelevantní.

[20] Stěžovatelka v kasační stížnosti uvádí, že *„v ochranné lhůtě došlo ke změně zaměstnání*“. Toto tvrzení však není pravdivé. Ke změně zaměstnání nemohlo dojít v ochranné lhůtě, neboť dle § 15 odst. 2 věty druhé zákona *„ochranná lhůta činí u žen, jejichž pojištění zaniklo v době těhotenství, 180 kalendářních dnů ode dne zániku pojištění*“. Institut ochranné lhůty tedy chrání již těhotné zaměstnankyně, které ukončily svůj pracovní poměr. V takové situaci je jim při posuzování nároku na peněžitou pomoc v mateřství prominuta podmínka účasti na pojištění v době podání žádosti o peněžitou pomoc v mateřství (§ 32 odst. 1), a to za předpokladu, že nastoupí na peněžitou pomoc v mateřství v průběhu ochranné lhůty.

[21] Jak však plyne z vyjádření gynekologa, které je založeno ve správním spisu, stěžovatelka otěhotněla dne 22. 11. 2014. Předchozí zaměstnání přitom ukončila již dne 7. 11. 2014. Je proto zřejmé, že v době, kdy zaniklo její pojištění z předchozího zaměstnání jako recepční, těhotná nebyla. Pojištění stěžovatelky tedy nezaniklo v době těhotenství. Z tohoto důvodu ke změně zaměstnání nedošlo v ochranné lhůtě; ochranná lhůta z předchozího zaměstnání ani nezačala plynout.

[22] Výklad zastávaný městským soudem a nyní potvrzovaný Nejvyšším správním soudem není *contra legem*, jak tvrdí stěžovatelka. Ve věci stěžovatelky nenastala situace, kdy by mělo docházet ke sčítání ochranných lhůt z obou zaměstnání. Zákon upravující sčítání ochranných lhůt v situaci, kdy těhotná žena mění pracovní pozice, v § 15 odst. 2 větě třetí stanoví: „*Vznikne-li ženě v ochranné lhůtě uvedené ve větě druhé znovu pojištění, ochranná lhůta po dobu tohoto nového pojištění neběží a nevyčerpaná ochranná lhůta z dřívějšího pojištění se připočítává k ochranné lhůtě získané na základě tohoto nového pojištění, a to nejvýše do celkové výměry 180 kalendářních dnů*“. Z textu předpisu je zřejmé, že aby se ochranné lhůty sčítaly, ke vzniku nového pojištění způsobeného novým zaměstnáním musí dojít v průběhu ochranné lhůty dle § 15 odst. 2 věty třetí. Přitom dle výše citované druhé věty tohoto ustanovení ochranná lhůta plyne pouze u žen, které jsou v době ukončení předchozího pojištění/zaměstnání těhotné. To ovšem nebyl případ stěžovatelky, která v době, kdy měnila zaměstnání, těhotná nebyla.

[23] Ač Nejvyšší správní soud chápe stěžovatelkou pociťovanou tvrdost aplikace zákona na její situaci, nepovažuje aplikovaná ustanovení zákona za neústavní. Míra uvážení zákonodárce, jakou dávku a za jakých podmínek poskytnout, je díky specifické politické povaze sociálních práv širší, než u základních lidských a politických práv [srov. např. nálezy Ústavního soudu ze dne 20. 5. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 1/08 (N 91/49 SbNU 273; 251/2008 Sb.), odst. 90; ze dne 24. 4. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 54/10 (N 84/65 SbNU 121; 186/2012 Sb.), odst. 43-66]. Je proto v pravomoci zákonodárce, aby rozsah poskytování sociálního zabezpečení vymezil v zákoně, přičemž není nutné, aby sociální dávky byly poskytovány ve všech myslitelných situacích (k tomu srov. například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 9. 2015, č. j. 4 Ads 187/2015 – 26, odst. 18).

V. Závěr a náklady řízení

[24] Lze tedy shrnout, že městský soud správně shledal zákonné rozhodnutí žalované o tom, že stěžovatelce nárok na peněžitou pomoc v mateřství nevznikl. Proto Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že městský soud postupoval správně, jestliže rozsudkem žalobu zamítl. Proto kasační stížnost ve výroku I. tohoto rozsudku zamítl.

[25] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok II.). Žalované v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec její běžné úřední činnosti nevznikly, a proto se jí náhrada nepřiznává (výrok III.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 1. února 2017

JUDr. Marie Žišková
předsedkyně senátu